

Zarządzanie zmianą i improwizacja

Scenariusz warsztatów behawioralnych
Agnieszka Winnik-Pomichter
Tomasz Kołodziejczyk

Szkoła dla innowatora

Ilustracja: rawpixel.com / Freepik

ceo

CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

Wstęp

Przedstawiamy Wam scenariusze warsztatów dla uczniów klas VII. Warsztaty dotyczą kompetencji behawioralnych i powstały w ramach programu *Szkoła dla innowatora*.

Punktem wyjścia do warsztatów był zestaw kompetencji behawioralnych, które zostały opisane w raporcie *Szkoła dla innowatora. Kształtowanie kompetencji proinnowacyjnych* przez zespół profesora Jana Fazlagicia.

Na podstawie dziesięciu zaproponowanych w raporcie kompetencji behawioralnych opracowaliśmy osiem tematów warsztatów, które mogą być przeprowadzone z całymi klasami lub w mniejszych grupach:

1. odwaga i podejmowanie ryzyka;
2. wizualizacja problemu i rozwijanie wyobraźni poprzez przydatne metafory;
3. podejmowanie decyzji;
4. liderowanie;
5. opóźniona lub odroczone gratyfikacja i wytrwałość;
6. zarządzanie zmianą i improwizacja;
7. rozwijanie zainteresowań i orientacji na przyszłość;
8. współpraca.

Każdy warsztat został zaplanowany na 90 minut. Jeżeli nie macie organizacyjnych możliwości przeprowadzenia tak długich zajęć, proponujemy uważne przeczytanie scenariuszy i wybranie tych propozycji, które będą Waszym zdaniem najlepsze dla uczennic i uczniów, a jednocześnie najbliższe Wam.

Scenariusze mają być inspiracją dla prowadzących. Jeżeli chcecie, zmieniajcie je, łączcie, dzielcie, wykorzystujcie w taki sposób, by były jak najbardziej wartościowe dla uczniów i uczennic, z którymi pracujecie. Wierzymy, że podejmiecie najlepsze możliwe decyzje w danym momencie.

Warsztaty mogą być prowadzone przez wychowawców, ale także przez innych nauczycieli lub osoby spoza grona pedagogicznego. Widzimy natomiast dużą wartość w prowadzeniu, lub co najmniej uczestniczeniu, wychowawców klas w zajęciach, ponieważ może to pomóc zbudować lepsze relacje z uczniami.

Scenariusze te mogą być również wykorzystane do przeprowadzenia cyklu zajęć w jednej klasie w czasie roku szkolnego – będą wtedy służyć jako swoisty program kompetencyjno-wychowawczy dla klasy.

Uwaga redakcyjna: za każdym razem, kiedy piszemy *uczennice* albo *uczniowie*, *nauczyciele* albo *nauczycielki*, *prowadzące* albo *prowadzący* itp., mamy na myśli wszystkie płcie, które pojawiają się w tej społeczności, używamy natomiast jednej formy dla łatwości czytania.

Życzymy Wam radości i ciekawych doświadczeń podczas prowadzenia spotkań według tych scenariuszy!

Agnieszka Winnik-Pomichter
Tomasz Kołodziejczyk

Cel

Zwrócenie uwagi na wartość improwizacji i gotowości do zmiany w życiu.

Kryteria sukcesu

Uczestniczki:

- doświadczają ćwiczeń wymagających improwizacji;
- określają sytuacje, w jakich gotowość do zmiany i improwizacja są przydatne w ich życiu.

Materiały

- arkusz *Tematy do rozmów w nowym języku*
 - kolorowe mazaki/flamastry (co najmniej jeden dla każdej uczennicy)
- kartki A4 (dla każdego ucznia)

Przebieg zajęć

1. Rozpoczęcie zajęć

Na początku warsztatów powiedz, że dzisiaj będziecie ćwiczyć gotowość do zmiany, kreatywność i zdolność do improwizacji. Dlatego ważne będą gotowość uczennic do otwartości na nowe pomysły, nieocenianie pracy i pomysłów swoich i innych osób i zasada „im dziwniej, tym lepiej”.

2. *Tak, ale...*

Uczennice stają w kole. Poproś jedną ochotniczkę (ewentualnie możesz zacząć sama). Zadaniem ochotniczki będzie zaproponowanie grupie jakiegoś działania, np. *Zbudujmy samochód wyścigowy*. Następnie kolejna osoba w kole ma wypowiedzieć zdanie zaczynające się od *Tak, ale...* i dodać coś zaprzeczającego usłyszanej propozycji, np.: *Tak, ale nie mamy robotników* albo *Tak, ale nie mamy pieniędzy na benzynę*. Każda kolejna osoba mówi głośno zdanie rozpoczynające się od *Tak, ale...* i polemizuje z ostatnim usłyszonym zdaniem (np. *Tak, ale możemy zatrudnić rolników, bo idzie zima i będą mieli więcej czasu* albo *Tak, ale możemy zbudować samochód na prąd* itd.). Gra trwa do momentu, aż wszystkie osoby w kręgu powiedzą swoją kwestię.

3. Rozmowa w nowym języku

Połącz uczennice w pary. Każda z par wybiera, kto będzie osobą A, a kto osobą B. Wytłumacz, że za chwilę rozdasz osobom B kartki, na których będą zapisane trzy tematy do rozmów (arkusz *Tematy do rozmów w nowym języku*). Zadaniem osoby B będzie zainicjowanie dialogu z osobą A na podany temat.

Podczas rozmowy uczennice nie mogą używać słów. Osoba B może używać tylko sylab *na, na, na...*, a osoba A sylab *da, da, da...*

Osoba B nie może ujawnić osobie A, co ma na kartce.

Gdy uczniowie stoją już w parach, rozdaj osobom B kartki. Poproś, aby przeczytały polecenia. Wytłumacz, że kiedy powiesz *start*, osoba B (używając sylab *na, na, na...*) ma zacząć rozmowę

z osobą A na pierwszy temat, osoba A (używając sylab *da, da, da...*) ma odpowiedzieć na to, co usłyszała. Następnie na odpowiedź osoby A ma zareagować osoba B. Rozmowa na dany temat będzie trwała około 1 minuty, aż powiesz *stop*.

Na kolejne *start* uczniowie rozpoczynają analogiczną rozmowę na temat nr 2, a potem na temat nr 3.

Na zakończenie zaproś uczniów, aby usiedli w kręgu.

Przykłady tematów do rozmów:

1. Miałam dziś iść do kina, ale kolega, z którym się umówiłam, rozchorował się. Mam wolny bilet. Może chcesz pójść ze mną?
2. Zobacz, ktoś chyba próbuje ukraść Twój rower! Pospiesz się!
3. Pożycz mi 50 zł. Oddam szybko.

Rozmowa w kręgu o tym ćwiczeniu:

- Zapytaj uczennice w roli osób A, jak im się wydaje, co osoby B im mówiły.
- Zapytaj osoby B, jak im się wydaje, co osoby A im odpowiadały.
- Poproś o podzielnie się wrażeniami z tego ćwiczenia.

4. Przemiana kreski w obrazek

Uczennice siedzą w kręgu. Rozdaj im po jednej czystej kartce A4. Zadbaj, aby każda osoba miała dobrze piszący mazak. WAŻNE: zwróć uwagę, aby uczennice siedzące obok siebie miały inne kolory mazaków!!!

Powiedz uczennicom, że za chwilę policzysz do trzech (zademonstruj, jak to zrobisz – będziesz głośno odliczać, podając kolejną liczbę co sekundę). W tym czasie każdy z uczniów będzie miał za zadanie narysować na kartce kreskę – taką, jaka w tym momencie przyjdzie mu do głowy (może być prosta, falista, dłuższa, krótsza), ważne, aby nie odrywać ręki podczas rysowania. Kiedy powiesz „trzy” każdy ma oderwać rękę od kartki i nic już więcej nie rysować.

Upewnij się, że każda uczennica ma w rękach kartkę i mazak. Powiedz *uwaga* i odlicz do trzech.

Następnie poproś, aby każda uczennica przekazała kartkę osobie po swojej prawej stronie. Wytłumacz, że teraz zadaniem każdej osoby będzie dorysowanie do tej kreski takich części, aby powstał z tego obrazek przedstawiający jakąś rzecz, zwierzę, osobę, krajobraz, przedmiot, zjawisko – cokolwiek, co im się skojarzy. Mogą też dorysować obok inne rzeczy, które będą pasowały do całości. Temat ich obrazka może być czymś, co już istnieje na świecie, ale może to też być coś, co jeszcze nie zostało wynalezione (w tym przypadku muszą wymyślić też nazwę tej rzeczy i jej zastosowanie).

Daj uczennicom ok. 10 minut (dostosuj to do grupy – może się okazać, że uczniowie skończą szybciej lub że niektórzy będą potrzebowali więcej czasu – wtedy skróć czas albo wydłuż go o 2 minuty – nie dłużej, żeby inni się nie nudzili).

Po upływie czasu zaproś uczennice do prezentacji swoich dzieł. Poproś, aby każda z nich po kolei pokazała grupie obrazek i opowiedziała o nim (pokazała kreskę, którą dostała – jeśli jest słabo widoczna, opisała, co przedstawia jej obrazek, a jeśli narysowała wynalazek z przyszłości – aby

powiedziała, jak się ta rzecz nazywa i do czego służy). Po prezentacji poproś, aby każda uczennica położyła obrazek przed sobą na podłodze rysunkiem do góry.

Przeprowadź rozmowę w kręgu używając następujących pytań:

- Czy to ćwiczenie było łatwe, czy trudne?
- Co ułatwiało Wam wykonanie zadania, co utrudniało?
- Jakie macie refleksje, gdy patrzycie na prace innych osób? Co Was zaskoczyło? Co Wam się szczególnie podobało?

5. Improwizowana historia

Zbierz od uczennic wszystkie rysunki z poprzedniego ćwiczenia.

Wy tłumacz, że kolejnym zadaniem będzie wspólne opowiedzenie historii na podstawie obrazków. Każda z osób dostanie jakiś obrazek być może swój, a być może innej uczennicy.

Pierwsza uczennica zaczyna historię (mówi jedno lub kilka zdań wprowadzenia), kolejny uczeń bierze kolejny obrazek z pliku kartek i na jego podstawie kontynuuje opowieść, również w jednym lub kilku zdaniach. Wypowiedź każdego ucznia ma nawiązywać do tego, co powiedział poprzedni uczeń, i do całości już opowiedzianej historii.

Podpowiedz, że jeśli jakaś osoba będzie miała duże trudności, aby na podstawie wybranego obrazka kontynuować opowieść, może zacząć swoją wypowiedź od: *Aż tu nagle...*, *A w innym miejscu w tym czasie...* itp. Ostatnia osoba ma za zadanie zakończyć historię, wykorzystując wylosowany obrazek.

Po skończeniu opowiadania zapytaj uczniów, kto na podstawie tego obrazka ma pomysł na inne zakończenie historii (niech chętni uczniowie podzielą się swoimi pomysłami).

Przeprowadź rozmowę w kręgu. Możesz użyć takich pytań:

- Jak Wam się podobało to ćwiczenie?
- Czy to ćwiczenie było łatwe, czy trudne?
- Co ułatwiało Wam wykonanie zadania, a co je utrudniało?

6. Rozmowa

7.

W swobodnej rozmowie opowiedzcie sobie nawzajem o doświadczeniu tego spotkania.

Możesz powiedzieć, że uczniowie doświadczyli improwizacji, kreatywności, zmiany. Zapytaj, czy ich zdaniem są to ważne umiejętności w życiu.

Porozmawiajcie, w jakich sytuacjach te umiejętności są szczególnie przydatne. Przytoczcie (możesz zacząć od własnych przykładów) konkretne wydarzenia, w których umiejętność zmiany wcześniejszych decyzji, improwizacja i kreatywność pomogły znaleźć rozwiązanie.

Porozmawiajcie też o tym, jak te umiejętności mogą przydać się w szkole, poza szkołą, w przyszłym życiu.

Na koniec zastanówcie się, w jaki sposób można rozwijać umiejętności kreatywności, improwizacji i gotowości do zmiany.

8. Podsumowanie – rundka na zakończenie

Jako podsumowanie spotkania każda osoba (Ty również) mówi jedno słowo wyrażające jej uczucia na zakończenie zajęć.

Tematy do rozmów w nowym języku

Arkusz dla uczniów i uczennic

Przykłady tematów do rozmów:

1. Miałam dziś iść do kina, ale kolega, z którym się umówiłam, rozchorował się. Mam wolny bilet. Może chcesz pójść ze mną?
2. Zobacz, ktoś chyba próbuje ukraść Twój rower! Pospiesz się!
3. Pożycz mi 50 zł. Oddam szybko.

PROJEKT REALIZOWANY JEST PRZEZ:

PARTNERAMI PROJEKTU SĄ:

PROJEKT WSPIERAJĄ:

Projekt Szkoła dla innowatora współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020, Priorytet 2: Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I, Działanie 2.4: „Współpraca w ramach krajowego systemu innowacji” PO IR, Poddziałanie 2.4.1. inno_LAB-Centrum analiz i pilotaży nowych instrumentów.